

האם החוק להגנת הציבור מפני עברייני מין אכן מהווה פתרון ראוי ויעיל?

בכדי להגן על הציבור מפני עברייני מין מורשעים נחקקו חוקים מחמירים בכל הנוגע לחופש תנועתם והמקומות בהם הם רשאים לעבוד ואף לגור. המדינה עשויה לעיתים להטיל צווי פיקוח המגבילים את תנועתם וחירותם גם לאחר ששילמו את חובם לחברה. המגמה ממשיכה להתרחב בשנים האחרונות ונובעת מחרדה חברתית. התפיסה כאמור עלולה להוביל לפגיעה בזכויות אדם ולהאיץ תהליכים המאיימים על מערכת היחסים בין המדינה לפרט בחברה דמוקרטית. מה ההסדרים שנקבעו בחוק הגנת הציבור מפני עברייני מין? האם החוק אכן מהווה פתרון יעיל וראוי? עו"ד אסף דוק מסביר.

בכדי למנוע את הישנות העבירות, בשנת 2001 נקבע חוק המגביל את העסקתם של עברייני מין בעבודה המאפשרת להם אינטראקציה עם אוכלוסיות פגיעות כגון קטינים ובעלי מוגבלויות. בהמשך, בשנת 2004, הוחלט להגביל את העבריינים מסביבת נפגע העבירה מפאת הנזק הנפשי שעשוי להיגרם מההיתקלות בעברייני מין. בשנת 2006 חוקק חוק הגנה על הציבור מפני ביצוע עבירות מין ותכליתו הוא להגן על אזרחי ישראל מפני ביצוע עבירות מין חוזרות על ידי מי שהורשע בכך. המאמר הנוכחי יסקור את מבנה החוק וידון בשאלה האם הוא מהווה פתרון ראוי.

מבנה חוק הגנה על הציבור מפני ביצוע עבירות מין וההסדרים הקבועים בו

ההגנה על הציבור מפני ביצוע עבירות מין נעשית דרך שלושה מישורים ביניהם מרשם ארצי של עברייני מין, הוצאת צווי פיקוח וקבלת החלטות הנובעות מהערכת מסוכנות הנשקפת מהעבריינים.

סעיף 6 לחוק קובע שבכדי שבית המשפט יטיל צו פיקוח עליו לקבל הערכת מסוכנות בדבר העברייני שנערכת על ידי עובד סוציאלי, פסיכולוג, פסיכיאטר או קרימינולוג קליני בעלי ההכשרה המתאימה וניסיון עם עברייני מין. ההערכה תתקבל טרם גזר הדין לשם הוצאת צו פיקוח. הערכת מסוכנות היא כלי המאפשר הערכה סבירה הנוגעת להישנות העבירות בעתיד על ידי האדם. ככלל, לא ניתן לקבוע כי אדם משולל מסוכנות ולכן סולם הערכים נע בין מסוכנות נמוכה, בינונית ועד למסוכנות גבוהה וגבוהה מאוד.

זאת ועוד, סעיף 19 לחוק קובע כי יחידת הפיקוח תנהל מרשם עברייני מין אשר יכלול תצלום, רישום פלילי, מקום עבודה ומקום מגורים מעודכן של עבריינים שהוטל עליהם צו פיקוח וזאת בכדי לערוך אחריהם מעקב. המרשם כאמור יוותר חסוי פרט בפני מעריך המסוכנות, קצין הפיקוח והמשטרה, הן האזרחית והן הצבאית.

בנוסף לאמור, סעיף 10 לחוק מעניק את הסמכות לבית המשפט להורות על צו פיקוח הקובע כי עברייני המין יהיה במעקב. במידה והולט כי הסיכוי עבירות נוספות יבוצעו על ידיו, מוסמך בית המשפט להגביל את העברייני במגוון דרכים החל מהחזקת חומרים פורנוגרפיים, דרך הגבלת שעות יציאה מביתו, נסיעה ברכב לבד וכלה בהתרועעות עם קטינים.

הסעיפים כאמור, מגבילים את חופש תנועתו של העברייני וכן פוגעים בפרטיותו. חשוב לזכור שהעברייני כאמור ריצה עונש מאסר וכביכול שילם לחברה בכך ששהה זמן ממושך מאחורי סורג ובריח. נשאלת השאלה, האם זה נכון להטיל צווי פיקוח על העברייני, לפגוע בזכויותיו ובשקומו גם לאחר שחרורו?

האם החוק הוא פתרון ראוי להגנת הציבור מפני עברייני מין?

החוק יכול להיות פתרון מידתי וראוי להגנת הציבור מפני עברייני מין. יחד עם זאת החוק פוגע בזכותו של העבריין לחופש ולחירות ולכן עשוי לפגוע ביחסים בין השלטון והפרט בחברה ליברלית ודמוקרטית. בית המשפט דן בשיקולים רבים ומנסה לאזן ככל האפשר בין אינטרס הפרט, כאשר מדובר בעבריין ששילם את חובו לבין האינטרס להגן על הציבור מפני ביצוע עבירות מין חוזרות. מדובר בדילמה לא פשוטה בה יש לאפשר לעבריין להשתקם ובו בעת לשמור מפני הסכנה האורבת לציבור.

במידה והורשעת בעבירות מין וריצת עונש מאסר אך עודך נתון תחת פיקוח ויתר הגבלות המונעים את המשך חיך החדשים והנורמטיביים חשוב שתיעזר בעורך דין פלילי מיומן. יש לציין שכאשר הוחלט להטיל צו פיקוח, המדינה לרוב מבקשת את התנאים המחמירים ביותר. חשוב להיוועץ עם עורך דין פלילי מקצועי ובעל ניסיון עשיר בתחום שיעמוד על זכויותיך, יפחית את ההגבלות והתנאים ואף יבטלם כליל בכדי להבטיח את המשך שיקומך וחירותך.